

וממילא אין התבואה יכולה לצמוח, וזה שורש הרעב מחמת שהשפע עליון אינו מגיע לעולם. אמנם לאחר שליקט יוסף את כל הכסף המקנה והאדמה והעביר את הכל לקדושה, אז אמר להם הן קניתי אתכם היום ואת אדמתכם הא לכם זרע וזרעתם, שעכשיו יכולים אתם כבר לזרוע ותצמח התבואה, כי השפע העליון כבר יכול לירד לעולם, שכל זמן שההשפעה היתה בידי הסט"א א"א היה שיצמח כלום אבל עתה הא לכם זרע וזרעתם.

וזאת מלמדת לנו התוה"ק בפרשה זו, שכל עניני מצרים היו ברשות הסט"א, והדרך להשיבם לתיקונם היתה עי"ז שהצדיק נטל מהם את הכל והכניסם לגבול הקדושה, שע"ז שבו אל תיקונם.

ובזה י"ל מה שאמר יוסף אל העם הן קניתי אתכם היום ואת אדמתכם לפרעה הא לכם זרע וזרעתם את האדמה, שהוא תמוה לכאורה, שמקודם אמר כי עוד חמש שנים רעב ומה יש לזרוע כאשר ידוע שלא יצמח מזה כלום. ואמנם אפ"ל שיוסף ידע שכל המטרה של הרעב היא כדי להוריד את יעקב למצרים, וכיון שראה כי יעקב כבר יורד הבין כי כבר נתקיימה המטרה של הרעב ומעתה יפסק הרעב. אך לפ"ז יקשה מה שאמר קודם לאחיו כי עוד חמש שנים רעב והרי ידע שיעקב יורד למצרים ויפסק הרעב. אלא י"ל ע"פ האמור, שכן הוא גם משמעות הפסוקים, דהנה כל מציאות הרעב היא מחמת כח הקליפה והסט"א המעכבים את ירידת השפע, ששורים דינים על כל עניני הברכה והשפע

ויחי

ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה

אשר סללו את הדרך לבני ישראל העתידיים לרדת מצרימה שלא ישקעו בטומאת ארמ"צ ערות הארץ, וכדאיתא בחז"ל (שמו"ר א, יח) שהמצרים היו שטופי זימה, ובמקום הטמא הזה היו ישראל צריכים להיות, ואם היו נופלים ח"ו בקליפה הזאת כבר לא היו יכולים להיחלץ משם, ע"כ האבות הק' הכניעו קצת תוקף הקליפה כדי שיוכלו ישראל לצאת משם בשלום, ומכח זה היו גדורים שם בעריות. וזה היה ענין ירידת אברהם ושרה לשם, שהם תיקנו שם תיקונים כדי שישראל יוכלו אח"כ להחזיק שם מעמד. שהזיכוכ של קליפת מצרים היה ע"י שרה שנלקחה לבית פרעה, שאמרו חז"ל (פדר"א פכ"ו) כי פרעה רצה לתת לה כל הון שבועולם, ועי"ז

ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה ויהי ימי יעקב שני חייו שבע שנים וארבעים ומאת שנה. המפרשים עמדו על כך, לשם מה כתבה התוה"ק שיעקב חי במצרים שבע עשרה שנה, הרי כבר מפורש בכתוב שכאשר ירד למצרים היה בן מאה ושלשים שנה, וממילא ידעינן שחי במצרים שבע עשרה שנה, ומה בא הכתוב להודיענו בזה.

וי"ל הענין, דמרומו כאן ענין ירידתו של יעקב למצרים, ע"פ מד"א בספה"ק דענין גלות מצרים היה כדי לברר ולהעלות את ניצוצות הקדושה שהיו שם. ומבאר בספר באר מים חיים, שתחלת התיקון של גלות מצרים היתה כבר ע"י האבות הקדושים,

שממות עם בני, ומדוע הגיעם ענין הגלות. אלא שמשמעות גזירת ברית בין הבתרים היתה, שהקב"ה אמר לאברהם שאם ברצונו שבניו יהיו עם הנבחר, וראויים למעמד הנשגב של קבלת התורה, עליהם לעבור קודם לכך זיכוך ע"י ועבדום וענו אותם, שידוכך החומר שלהם, כי אף שהם קדושים וטהורים, מ"מ נתונים הם בגוף החומרי, וכדי להגיע למעמד הר סיני וקבלת התורה עליהם להכניע את החומר, וזה יהיה ע"י הגלות המכניעה את החומריות, שאז יהיו ראויים ליעודם, (ועד"ז אי' בשלה"ק ריש מס' פסחים). והנה כל עניני הכנעת החומר וטהרת המדות תלויים במדת יסוד, וכדאיתא בספרים בשם זוה"ק לפתח חטאת רובץ דא פתחא דגופא, שכל עניני קדושה תלויים במדה זו, וכן ח"ו להיפך כל עניני טומאה נמשכים מפגם מדה זו, וגם הקנאה התאוה והכבוד המוציאין את האדם מן העולם גם הם תלויים במדה זו. ולכך עיקר הכנעת החומריות וטהרת המדות הוא ע"י טהרת מדת יסוד, שהיא שורש כל המדות, ולכן בחר הקב"ה דוקא במצרים ערות הארץ, המקום הגרוע ביותר, ששם יהיה מקום הגלות להכניע את החומר ולזכך המדות לקראת קבלת התורה. שבמקום טמא זה יצטרכו להתגברות יתרה להשאר בקדושתם, ועי"ז שיצאו משם גדורים בעריות קדושים וטהורים יהיו ראויים למעמד הר סיני.

וזה גם הדרך לכל יחיד להגיע ליעודו, ולבחי' מעמד הר סיני הפרטי שלו, שיהיה שייך במהותו לעם הנבחר, היינו שיהיה יהודי לא רק מכח מה שנולד להורים יהודיים, אלא יהודי בכל מהותו, שכל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו המה יהודיים, הריהו צריך ראשית להזדכך ולהכניע חומרו, כי כל זמן ששקוע בחומר הרי אפילו אם עוסק בתורה ועבודת ה' אינו מסוגל להגיע ליעוד הזה. ויש בהכנעת החומר מדרגות תחתיות שניים ושלישיים, טהרת המח, שיהיה מח יהודי, ע"י טהרת המחשבות והדעות, וטהרת הלב ע"י טהרת הרצוניות ותשוקות הלב, וכמ"כ טהרת האברים ע"י טהרת המעשים, שנכלל בזה טהרת הגוף וטהרת הנר"נ שיהיו יהודיים. וזהו עיקר העבודה של יהודי שלשם כך ירד לעוה"ו,

שמאנה בו הכניעה קצת את הקליפה. ואח"כ ירד לשם יוסף, שטיהר ותיקן את הוהמא הנוראה של מצרים ערות הארץ והכניס שם כח קדושה, וכמאה"כ ויהי כדברה אליו יום יום, ואיתא (תנחומא וישב ח) שבכל יום ויום היה צריך למסירות נפש, ושפך דמו בכל יום על זה, ואח"כ היה הנסיון הגדול, וע"י שהתגבר הכניע קצת את כח הקליפה, וזה היה תכלית ירידתו למצרים, כדי שישראל יוכלו להתקיים שם ולהחזיק מעמד. וכמאמר חז"ל (ויק"ר לב,ה) שרה אמנו ירדה למצרים וגדרה עצמה מן הערוה ונגדרו כל הנשים בזכותה, יוסף ירד למצרים וגדר עצמו מן הערוה ונגדרו ישראל בזכותו.

וזה היתה גם תכלית ירידת יעקב למצרים, להגביר את כח הקדושה ולהכניע את גודל טומאת מצרים, וזה מרומז במאה"כ ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה, דשבע עשרה בגימ' טו"ב, המורה על תיקון פגמי ברי"ק. דהנה פגמים אלו נקראים רע, כמד"כ (בראשית לב) ויהי ער בכור יהודה רע בעיני ה', ותיקון הפגמים נקרא טוב, כמד"כ (ישעיה ג) אמרו צדיק כי טו"ב, צדיק הוא מדת יסוד, ואמרו צדיק כי טוב, שתקון מדה זו נקרא טוב. וע"י ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה כמנין טו"ב, הכניע במקצת את קליפת מצרים, כדי שיוכלו ישראל לרדת שמה ולצאת גדורים בעריות, ובלא זה היו נשקעים ח"ו לנצח בקליפת מצרים. ולכך כתבה התוה"ק ויחי יעקב בארמ"צ שבע עשרה שנה, כדי ללמד מהו ענין ירידת יעקב למצרים, שהיה שם שבע עשרה שנה כמנין טו"ב ותיקן את הפגמים של רע. וכל זה הועיל לישראל לבלתי ישקעו בזוהמת מצרים.

והנה יש להבין ענין ירידת ישראל למצרים דוקא, דהרי לא נכלל זה בגזירת ברית בין הבתרים, שאמר הקב"ה לאברהם ידע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וכו', ולא נאמר במצרים אלא בסתם ארץ לא להם, ומדוע בחר הקב"ה דוקא במצרים מקור הטומאה למקום גלותם. אכן כבר נתבאר במק"א עצם ענין הגלות, לשם מה היו צריכים לירד לגלות, שהרי השבעים נפש שירדו מצרימה היו צדיקים קדושים וטהורים, והם שרשי

מתקיימין באלו שלומדין מתוך עידון ומתוך אכילה ושתייה אלא במי שממית עצמו עליהן ומצער גופו תמיד, ולא יתן שינה לעיניו ולעפעפיו תנומה. התורה אינה כשאר מיני החכמות, שהאדם האוכל לשובע וישן כדי צרכו משיג יותר ענין החכמה, משא"כ בתורה הוא להיפך, כל כמה שמכניע את החומר ומשבר כל עצמותיו ורמ"ח אבריו ושס"ה גידיו על התורה, הריהו זוכה לאור התורה, כי שאר החכמות יכול האדם להשיג בעצמו, ומשא"כ התורה היא מתנה מן השמים, שאין נותנים אותה אלא למי שראוי לזה, שהמית עצמו עליה. וכמאה"כ (תהלים יב) אמרות ה' אמרות טהרות כסף צרוף וגו' מזוקק שבעתים, אמרות ה', היינו התוה"ק, אמרות טהרות כסף צרוף, שמשחרים ומצרפים יהודי מכל הסיגים הנמצאים בו ככסף צרוף מזוקק שבעתים.

ומרומו ענין זה בכתוב ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה, יעקב הוא מדת התורה כמ"ד (מיכה ז) תתן אמת ליעקב, ע"י כח התורה היה בכחם של ישראל להתחזק מעמד בארמ"צ ולהשאר שם גדורים בעריות. וכן מצינו שקודם שירד יעקב למצרים שלח את יהודה לפניו גשנה להורות, ואמרו חז"ל (ב"ר צה, ב) ששלחו על מנת להקים ישיבה ללמוד תורה, שע"י כח התורה כבר היו יכולים לירד למצרים. וזהו ענין שבע עשרה שנה, כאמור שי"ז בגימ' טו"ב היפך הרע, ואין טוב אלא תורה (ברכות ה.), שרק ע"י כח התורה יכול יהודי להשיג מדת טוב, וע"כ הדבר הראשון שעשו בהליכתם למצרים היה להקים מקום תורה, כי בלא כח התורה היו מתנתקים ח"ו לגמרי ע"י קליפת הרע של מצרים.

וכמו כן בתקופת השובבי"ם דאיתא בספה"ק שהיא תקופת התיקונים, יש תיקונים המובאים בספה"ק ברוב תעניות וסגופים, אך מי בכחו לעמוד בזה. עיקר התיקונים הם ע"י כח התורה המתשת כחו של אדם, ע"י שיהודים לומדים תורה באש הר"ז שורף ומכלה את כל זוהמת הרע, וזהו הכח לטהרנו מקליפותינו ומטומאותנו ולקדשנו בקדושתך העליונה.

לטהר ולזכך כל חלקי החומר שבו, שע"ז משיג יעודו בעולמו. ונכלל זאת במה שכתבה התורה ויחי יעקב באמ"צ שבע עשרה שנה, שהתוה"ק היא תורת חיים, ולא באה לספר לנו סיפורי מעשיות גרידא, אלא ללמד על תכלית בואו של יהודי לעוה"ז, שמרומו על ירידת הנשמה לגוף ממקום גבוה למקום נמוך, שיורד מהמדרגה הגבוהה ביותר אל העולם השפל המלא תאוות. וירידה זו היא בבחי' ירידת יעקב למצרים, שעיקר מטרתה לתקן ולזכך את עניני התאוות שנפשו של אדם מחמדתן, שהתיקון הגמור לפגמים של רע הוא להפוך את הרע לטוב בבחי' אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו.

ובענין זיכוך החומר ישנה הדרך ע"י סגופים ותעניות המנקים ומטהרים את כל הוהמה שבגוף החומרי. אך יש דרך שהיא כתרופת פלא, שנתן הקב"ה את כח התורה לזכך החומר והיצה"ר, כמאחז"ל (קידושין ל:): בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין, ותורה מתשת כחו של אדם, כדאיתא בתורת אבות שמרומו בזה על עניני כחי וראשית אונני, שהתורה מטהרת יהודי מפגמים אלו, והלא דברי כאש נאם ה', ע"ד כל דבר שתשמישו באש מלבנו באש, שבענינים אלו שתשמישם באש, שהיצה"ר בוער כאש, מלבנו באש, ע"ז שלומד תורה באש שורף את כל אש היצה"ר. עוד אחז"ל (אדר"נ פכ"ד) הלומד תורה בילדותו תורה נבלעת בדמיו, שבתורה ישנו הכח שנבלעת בדמיו, שאינו בשום שאר חכמות, ולכך התורה היא הכח כנגד רתיחת הדם שיש באדם, ע"ז שהתורה נבלעת בדמיו ונהיה דמו בחי' דם של תורה. ובתנחומא (פר' נח) איתא עה"פ ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים ולא תמצא בארץ החיים, שנא' על התורה, דמקשה מאי ולא תמצא בארץ החיים, וכי בארץ המתים תמצא, אלא שהתורה לא תמצא באלו שרצונם להנות מחיי עוה"ז, שרוצים לעסוק בתורה ויחד עם זה ליהנות מתענוגי עוה"ז, ודברי תורה אינם מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליה, וכל' הרמב"ם (פ"ג מהל' ת"ת הי"ב) אין ד"ת